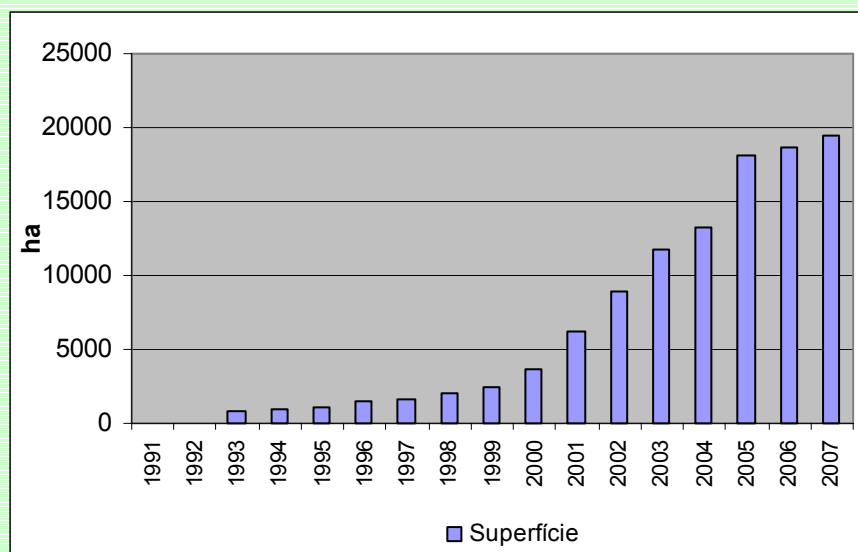

**GOVERN
DE LES ILLES BALEARS**
Conselleria de Medi Ambient

ESTAT DEL MEDI AMBIENT A LES ILLES BALEARS 2006 – 2007

Capítol 13
AGRICULTURA ECOLÒGICA

Elaborat per
Gabinet d'Anàlisi Ambiental i Territorial S.L.
Desembre 2009

13 AGRICULTURA ECOLÒGICA

13.1 ÍNDEX

13	AGRICULTURA ECOLÒGICA.....	2
13.1	ÍNDEX.....	2
13.2	INTRODUCCIÓ.....	3
13.3	L'AGRICULTURA ECOLÒGICA A LES ILLES BALEARS	4
13.4	NORMATIVA I PLANS D'ACCIÓ	14
13.4.1	NORMATIVA COMUNITÀRIA.....	14
13.4.2	NORMATIVA ESTATAL.....	14
13.4.3	NORMATIVA AUTONÒMICA	15
13.4.4	COMPETÈNCIES I ACTIVITATS.....	15

13.2 INTRODUCCIÓ

L'agricultura ecològica es pot definir com un compendi de tècniques agràries l'objectiu de les quals és produir aliments amb tota la seva riquesa natural (en propietats alimentàries, en sabor, en olor...) de forma respectuosa amb el medi ambient. Entre altres coses:

- s'exclou l'ús de productes químics de síntesi (fertilitzants, herbicides, plaguicides, antibiòtics...)
- es fomenta la compravenda a nivell local (per evitar el transport dels aliments i, per tant, disminuir el consum d'energies no renovables i els intermediaris que encareixen el producte)
- es treballa per a mantenir la fertilitat natural del sòl i la biodiversitat en general com a bases per a un bon funcionament del sistema agrícola en harmonia amb la natura.

Com cal deduir, l'aplicació d'agricultura ecològica és, dins l'esquema de estatpressió-resposta, una resposta des del sector primari a les pressions sobre el medi agrari (contaminació per productes químics, degradació del sòl, contaminació d'aqüífers, pèrdua de biodiversitat,...)

En tot el món, s'estima que el número d'explotacions de producció ecològica s'aproximen a 560.000 i a una superfície total propera a 31 milions d'hectàrees. D'entre tots els països destaquen Austràlia (amb 11.300.000 ha), Argentina (2.800.000 ha) i Itàlia (1.052.000 ha) durant el 2004, mentre que l'Estat Espanyol se situava en la vuitena posició amb 725.254 ha¹.

A finals de l'any 2003 a Europa hi havia uns 6,3 milions d'hectàrees dedicades a l'agricultura ecològica, el que representa el 23% del total mundial. Itàlia se situa en primera posició de superfície amb 1.067.000 ha, seguida per Alemanya (811.000 ha) i Espanya (807.569 ha) (segons dades del 2005)². En els darrers anys s'està experimentant un creixement constant. En l'àmbit europeu, aquest increment es xifra en un 30% anual des de l'any 1998³.

A l'any 2006, 926.390 ha a tota **Espanya** estaven dedicades a agricultura ecològica i hi estaven implicats 19.211 operadors. Encara que la tendència des de l'any 1991 en ambdós indicadors havia estat clarament creixent, especialment entre 1997 i 2002, el 2004 i el 2005 van suposar un petit recés a nivell de productors (es va passar de 18.505 a l'any 2003 a 17.688 en el 2004 i 17.509 en el 2005. A l'any 2006, però, el nombre d'operadors va incrementar un altre pic i es va situar en 19.211. La majoria de la producció es destina a l'exportació a altres estats d'Europa, especialment Alemanya, Holanda, França i Regne Unit⁴. A Europa la despesa mitja en productes ecològics és de 24,5 euros / any i habitant però a Espanya se situa en 5,6 euros⁵.

¹ http://www.ambientum.com/pdf/plan_integral.pdf

² http://www.ambientum.com/pdf/plan_integral.pdf

³ http://ec.europa.eu/agriculture/qual/organic/index_es.htm

⁴ <http://www.mapa.es/ministerio/pags/hechosyfiguras/espanol/pdf/19.pdf>. I AE MAPA.pdf de www.caecv.com

⁵ http://www.ambientum.com/pdf/plan_integral.pdf

13.3 L'AGRICULTURA ECOLÒGICA A LES ILLES BALEARS

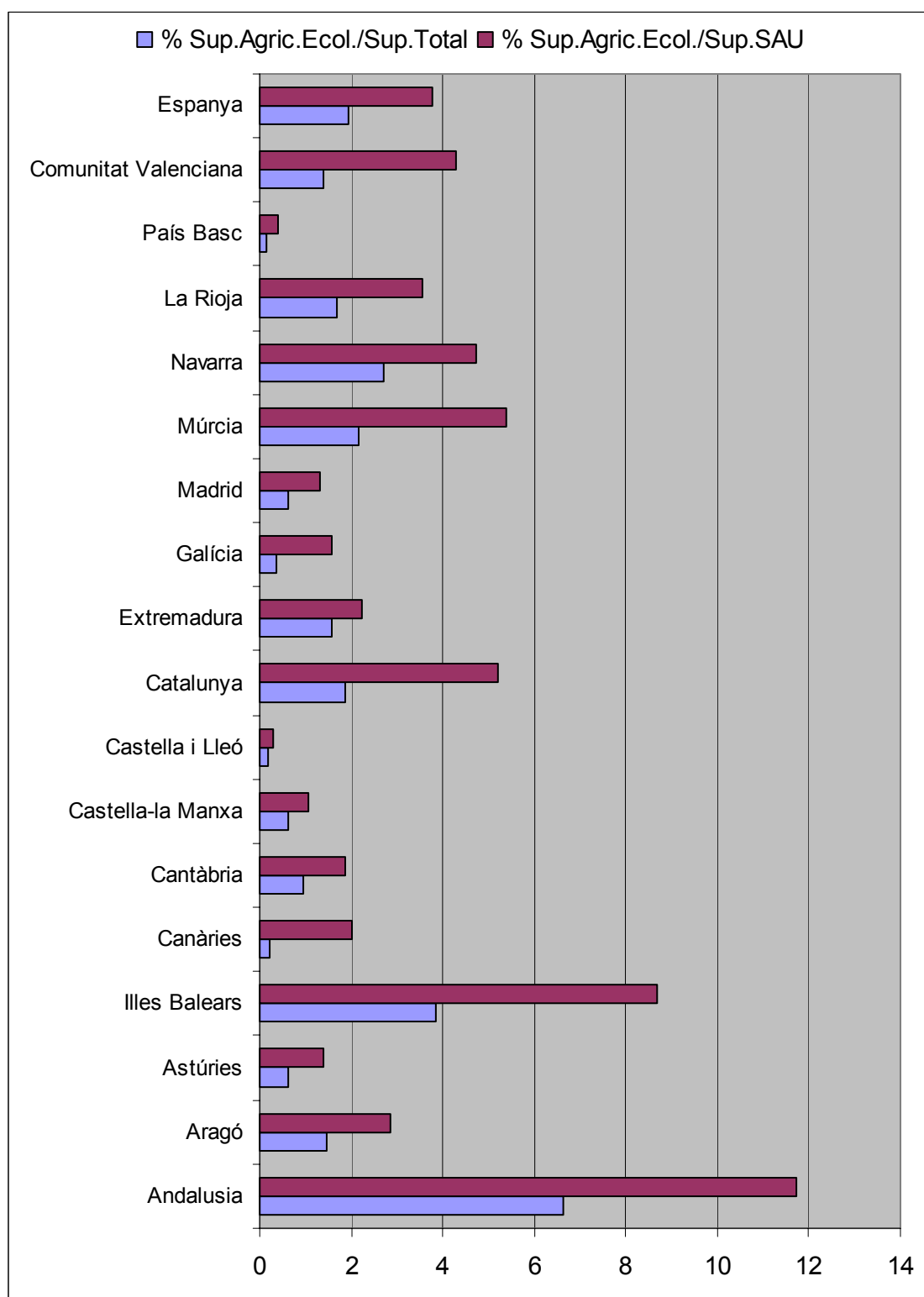
A les Illes Balears en el 2006 hi havia inscrits un total de 428 operadors (79% de productors i 21 % d'elaboradors). En total, unes 18.669,5 ha figuren en el registre del CBPAE (**Consell Balear de Producció Agrària Ecològica**)⁶. Per a Mallorca i Menorca, la superfície dedicada a l'Agricultura Ecològica suposa el 4,2% de la superfície total, mentre que per a Eivissa representa el 0,6% i per a Formentera el 0,01%. Respecte a la SAU (superfície agrícola útil), el percentatge a Menorca representa el 9,7%, a Mallorca el 8,7% i el 2,6% a Eivissa. Per les Illes Balears, el percentatge de superfície dedicada a l'agricultura ecològica respecte al total de la Comunitat Autònoma és de 3,76%, mentre que respecte a la SAU ascendeix a 6,93 %⁷.

Agricultura Ecològica	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Illes Balears
Ha	15.385	2.923,9	359,6	1	18.669,5
% superfície total	4,2	4,2	0,6	0,01	3,76
% superfície SAU	8,7	9,7	2,6		6,93

TAULA 13.I. Superfície dedicada a l'agricultura Ecològica a les diferents illes (2006).
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE

⁶ http://www.cbpaee.org/resources/estadistiques/EAE_2007.pdf

⁷ Memòria 2007 CBPAE, INE i Les illes balears en xifres 2007.

GRÀFIC 13.1. Percentatges de superfície d'Agricultura Ecològica respecte a la superfície total i a la superfície agrícola útil (SAU) a les CCAA i a Espanya (2007).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de INE (S total i SAU) i Ministeri Agricultura⁸

⁸ <http://www.mapa.es/alimentacion/pags/ecologica/pdf/2007.pdf>

L'any 2007 el nombre d'inscrits en el Consell Balear de Producció Agrària⁹ Ecològica (CBPAE) ha assolit la xifra de 470 operadors per al conjunt de les Illes Balears. Pel que fa a la superfície, l'any 2007 s'ha arribat a les 19.449,9 hectàrees. D'aquesta manera, resulta que les hectàrees d'agricultura ecològica suposen a Mallorca i Menorca un 4,4% de la superfície total, mentre que a Eivissa tan sols representa un 0,7% i a Formentera un 0,01%. Si se compara la superfície inscrita a cada illa amb la seva superfície agrícola útil (SAU), resulta que la major presència de l'agricultura ecològica es dona a Menorca, on les hectàrees inscrites en el CBPAE són un 10,07% de la SAU de l'illa, mentre que a Mallorca aquest percentatge és de 9,03% i a Eivissa tan sols d'un 2,63%.

	Productors	Elaboradors	Total operadors
Mallorca	248	77	325
Menorca	49	7	56
Eivissa	40	6	46
Formentera	1	0	1
Illes Balears	338	90	428

TAULA 13.II. Operadors inscrits en el CBPAE 2006

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE

	Productors	Elaboradors	Total operadors
Mallorca	270	85	355
Menorca	52	10	62
Eivissa	44	7	51
Formentera	1	1	2
Illes Balears	367	103	470

TAULA 13.III. Operadors inscrits en el CBPAE 2007

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Illes Balears
Cereals i llegums	2.321,0	383,8	39,2	0	2.744
Hortalissa i tubercles	65,5	43,1	43,8	1,0	153,4
Cítrics	73,5	0	10,2	0	83,7
Fruiters	123,5	10	10,9	0	144,4
Olivar	325,0	1,6	7,5	0	334,0
Vinya	136,7	0	14,7	0	151,4
Fruits secs	2.442,1	2,2	94,9	0	2.539,2
Aromàtiques i medicinals	1,8	0	15,0	0	16,8
Bosc i recol·lecció silvestre	4.362,3	424,5	85,0	0	4.871,7
Pastures i farratges	5.031,7	2.019,2	11,5	0	7.062,5
Guaret i adob verd	501,9	39,0	26,9	0	567,8

⁹ http://www.cbpa.org/resources/estadistiques/EAE_2007.pdf

Planters	0	0,5	0	0	0,5
Altres	0	0	0,2	0	0,2
Total	15.385,0	2.923,9	359,6	1	18.669,5

TAULA 13.IV. Superfície inscrita en el CBPAE per tipus de cultiu 2006

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE (memòria 2006)

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Illes Balears
Cereals i llegums	3.084,81	357,01	50,22	0	3.492
Hortalissa i tubercles	72,6	20,95	24,44	1,0	119,0
Cítrics	65,38	0	10,15	0	75,5
Fruiters	101,46	13,09	12,95	0	127,5
Olivar	348,81	0,0	18,85	0	367,7
Vinya	138,57	6,76	18,4	0	163,7
Fruits secs	2.407,95	2,22	108,07	0	2.518,2
Aromàtiques i medicinals	3,78	1,43	0,74	0	6,0
Bosc i recol·lecció silvestre	5.014,94	492,69	78,62	0	5.586,3
Pastures i farratges	4.492,8	2.121,07	12,2	0	6.626,1
Guaret i adob verd	307,83	32,66	26,89	0	367,4
Planters	0,08	0,5	0	0	0,6
Total	16.039	3.048,4	361,53	1	19.449,9

TAULA 13.V. Font: superfície inscrita en el CBPAE per tipus de cultiu 2007¹⁰

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE (memòria 2007)

L'agricultura i ramaderia ecològiques han crescut els dos darrers anys un 7,2%, considerant els operadors¹¹.

Els tipus de cultiu que presenten més superfície són les pastures i farratges, els fruits secs i cereals i lleguminoses.

Any	Illes Balears		
	Operadors	Superfície (ha)	Explotacions ramaderes
1991	2	11.9	
1992	2	12.6	
1993	26	836.5	
1994	40	1012.3	
1995	43	1137.5	

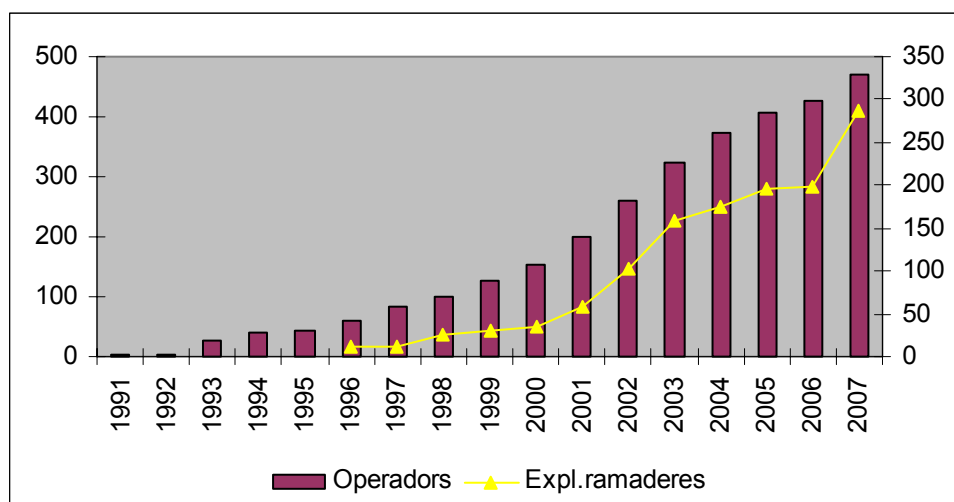
¹⁰ La agricultura ecológica de las islas crece por encima de la media nacional. Diario de Mallorca 15/VII/2008.

¹¹ La agricultura ecológica de las islas crece por encima de la media nacional. Diario de Mallorca 15/VII/2008.

1996	60	1424.7	12
1997	83	1598.7	12
1998	100	1983.3	25
1999	128	2418.8	31
2000	153	3590.4	36
2001	200	6193.0	58
2002	261	8959.3	102
2003	325	11777.1	159
2004	373	13295.1	175
2005	408	18126.6	196
2006	428	18669.5	198
2007	470	19.449,9	287

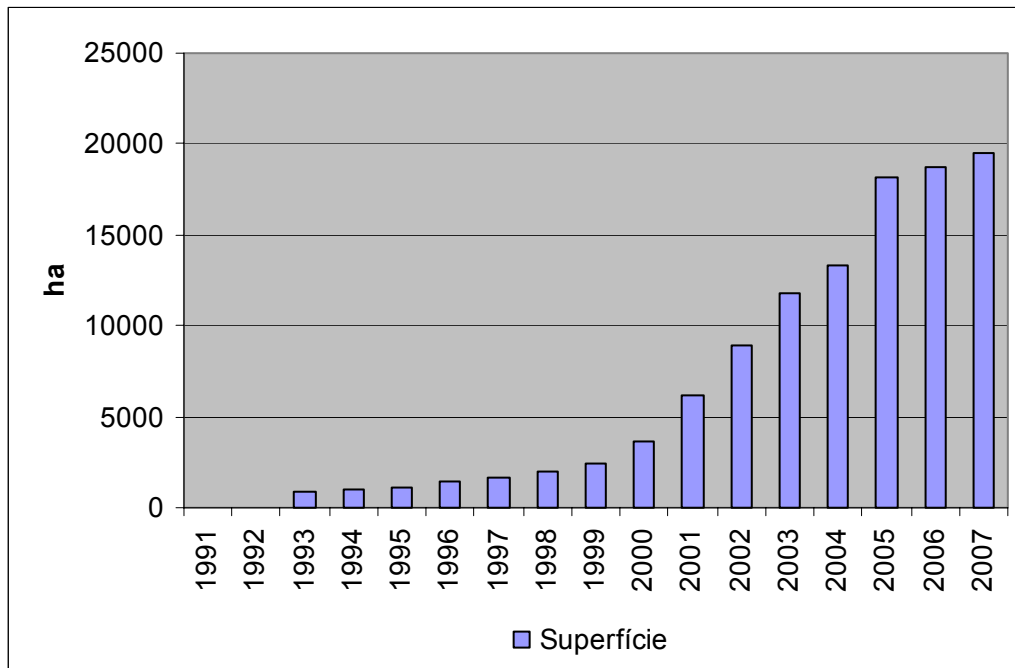
TAULA 13.VI. Evolució de l'agricultura ecològica a les Illes Balears

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE

GRÀFIC 13.2. Evolució d'operadors i explotacions ramaderes en Agricultura Ecològica

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE

GRÀFIC 13.3. Evolució de la superfície en Agricultura Ecològica

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE

Any	Mallorca			Menorca		
	Operadors	Superfície	Explotacions ramaderes	Operadors	Superfície	Explotacions ramaderes
1991	2	11,9		0	0	
1992	2	12,6		0	0	
1993	25	836,5		1	0	
1994	39	1.012,3		1	0	
1995	42	1.137,5		1	0	
1996	54	1.359,3	11	2	52,2	1
1997	69	1.476,8	11	3	59,4	1
1998	84	1.777,6	22	5	137,9	2
1999	106	2.129,5	26	10	209,5	4
2000	125	2.824,6	31	15	684,2	4
2001	154	4.748,5	42	22	1.272,9	15
2002	207	7.377,2	78	26	1.396	22
2003	253	9.539,6	124	38	2.013,3	32
2004	291	10.665,8	137	42	2.348,9	32
2005	316	15.192,4	155	50	2.642,2	35
2006	325	15.385,0	158	56	2.923,9	34
2007	355	16.039,0	206	62	3.048,4	70

TAULA 13.VII. Evolució de l'agricultura ecològica a Mallorca i Menorca

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE

Any	Eivissa			Formentera		
	Operadors	Superfície	Explotacions ramaderes	Operadors	Superfície	Explotacions ramaderes
1991	0	0		0	0	

1992	0	0		0	0	
1993	0	0		0	0	
1994	0	0		0	0	
1995	0	0		0	0	
1996	4	13,2	0	0	0	0
1997	11	62,5	0	0	0	0
1998	11	67,8	1	0	0	0
1999	12	79,8	1	0	0	0
2000	13	81,7	1	0	0	0
2001	24	172	1	0	0	0
2002	28	186,2	2	0	0	0
2003	34	224,2	3	0	0	0
2004	40	280,4	6	0	0	0
2005	41	291	6	1	1	0
2006	46	359,6	6	1	1	0
2007	51	361,5	11	2	1	0

TAULA 13.VIII. Evolució de l'agricultura ecològica a Eivissa i Formentera

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE

La superfície dedicada a l'agricultura ecològica passa per un procés de transformació, de manera que els cultius primer es troben en reconversió i després en un any en pràctiques, abans de considerar-se ecològica de ple dret.

Qualificació	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Illes Balears
Agricultura Ecològica	9.262,7	2.154,0	272,4	1	11.690,1
En reconversió	1.417,4	136,6	11,6	0	1.592,7
Primer any pràctiques	4.704,9	606,3	75,5	0	5.386,8
Total	15.385	2.923,9	359,6	1	18.669,5

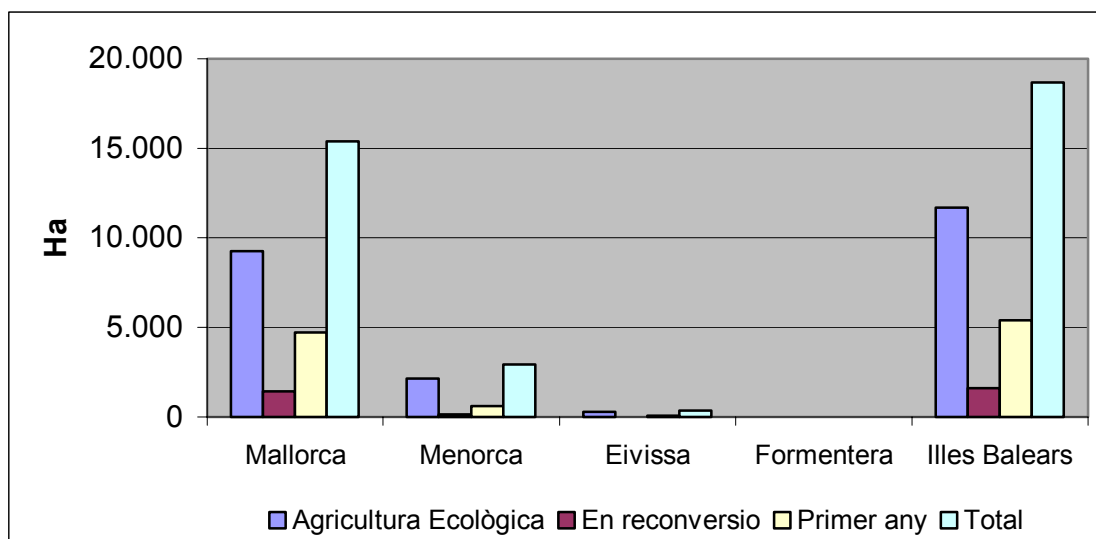
TAULA 13.IX. Superfície inscrita en el CBPAE 2006 (ha)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE 2006

Qualificació	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Illes Balears
Agricultura Ecològica	13.567,3	2.468,9	286,0	1,0	16.323,2
En reconversió	1.633,1	221,7	54,8	0,0	1.909,7
Primer any pràctiques	838,6	357,8	20,7	0,0	1.217,1
Total	16.039,0	3.048,4	361,5	1,0	19.449,9

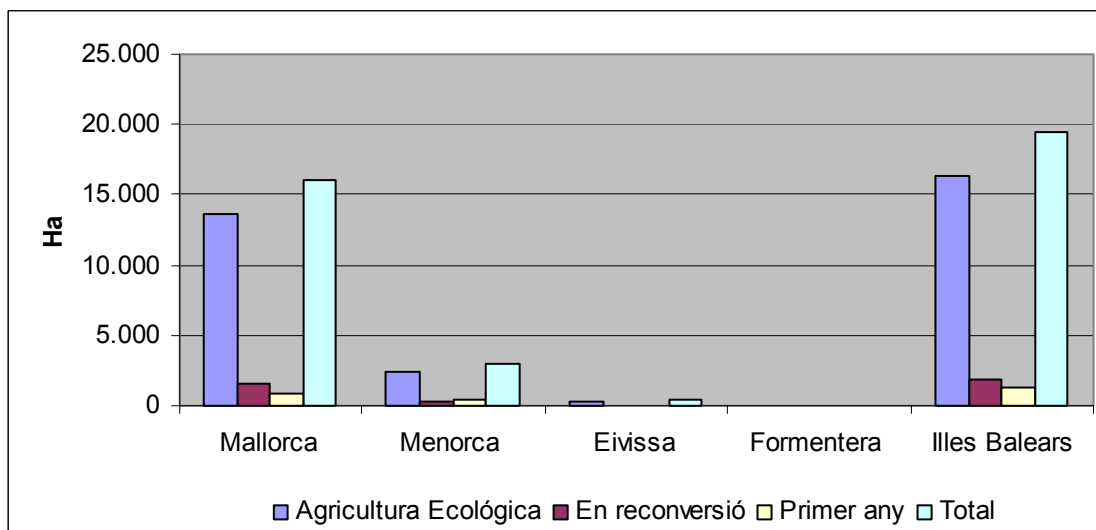
TAULA 13.X. Superfície inscrita en el CBPAE 2007 (ha)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE 2007

GRÀFIC 13.4. Superfície dedicada a Agricultura Ecològica segons el nivell de reconversió 2006

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE 2006

GRÀFIC 13.5. Superfície dedicada a Agricultura Ecològica segons el nivell de reconversió 2007

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE 2007

Per part de la ramaderia, cal dir que al 2007 hi havia inscrites 287 explotacions (71,8% a Mallorca, 24,4% a Menorca i 3,8% a Pitiüses).

	vacum		oví		caprí		porcí	avicultura		altres	total
	carn	llet	carn	llet	carn	llet		carn	ous		
Mca	8	1	62	1	13	0	29	8	34	2	158
Men	11	2	12	0	1	0	3	1	4	0	34
Pit	0	0	1	0	0	0	0	0	5	0	6
Bal	19	3	75	1	14	0	32	9	43	2	198

TAULA 13.XI. Explotacions ramaderes inscrites en el CBPAE (numero total).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE 2006

	vacum		oví		caprí		porcí	avicultura		altres	total

	carn	llet	carn	llet	carn	llet		carn	ous		
Mca	14	1	87	2	20	0	34	7	39	2	206
Men	19	4	21	0	4	0	6	2	10	4	70
Pit	0	0	3	0	1	0	0	0	7	0	11
Bal	33	5	111	2	25	0	40	9	56	6	287

TAULA 13.XII. explotacions ramaderes inscrites en el CBPAE (numero total).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CBPAE 2007

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Illes Balears
1996	11	1	0	12
1997	11	1	0	12
1998	22	2	1	25
1999	26	4	1	31
2000	31	4	1	36
2001	42	15	1	58
2002	78	22	2	102
2003	124	32	3	159
2004	137	32	6	175
2005	155	35	6	196
2006	158	34	6	198
2007	206	70	11	287

TAULA 13.XIII. Evolució de les explotacions ramaderes (total) inscrites en el CBPAE 1996-2007

Font: Memòria 2006 CBPAE i INE 2004-2007

	vacum		oví		caprí		porcí	avicultura		altres	total
	carn	llet	carn	llet	carn	llet		carn	ous		
Mca	212	17	9.240	26	164	0	659	1.218	2.376	48	13.960
Men	302	34	1.030	0	48	0	32	9	105	0	1560
Pit	0	0	11	0	0	0	0	0	239	0	250
Bal	514	51	10.281	26	212	0	691	1.227	2.720	48	15770

TAULA 13.XIV. Caps ramats inscrits en el CBPAE 2006

Font: Memòria 2006 CBPAE

	vacum		oví		caprí		porcí	avicultura		altres	total
	carn	llet	carn	llet	carn	llet		carn	ous		
Mca	445	20	12.424	190	338	0	1.044	1.218	2.471	48	18.198
Men	456	45	2481	0	140	0	35	0	408	0	3.565
Pit	0	0	129	0	5	0	0	0	773	0	907
Bal	901	65	15.034	190	483	0	1.079	1.218	3.652	48	22.670

TAULA 13.XV. Caps ramats inscrits en el CBPAE 2007

Font: Memòria 2007 CBPAE

Queda clar la major facilitat d'explotar el rama oví de forma ecològica i rentable que, per exemple, l'avicultura.

És de destacar l'evolució ascendent tant en número d'operadors, superfície dedicada a cultiu ecològic i número d'explotacions ramaderes. Aquesta tendència queda reflectida també en el volum de comercialització anual relatiu a totes aquestes

activitats, el qual quasi bé s'ha duplicat des de 2003. En total, durant l'any 2006 s'han facturat al voltant de totes aquestes activitats uns 3.247.979,8 euros totals.

Finalment, fer una petita menció a les activitats industrials relacionades amb l'agricultura ecològica: a l'any 2005 hi havia un total de 66 empreses a totes les Balears, de les quals destacaven en número les bodegues embotelladores de vi i caves (11) i les dedicades a panificació i a la fabricació de pastes alimentàries (8).

	2003	2004	2005	2006	2007
Mallorca	1.533.235,2	2.308.537,0	2.607.664,6	2.900.761,2	3.690.579,12
Menorca	111.441,4	125.223,1	142.936,0	43.604,2	162.883,09
Pitiüses	192.062,0	190.504,5	217.619,9	303.614,4	275.138,1
Illes Balears	1.836.738,6	2.624.264,6	2.968.220,5	3.247.979,8	4.128.600,3

TAULA 13.XVI. Evolució del volum de comercialització (euros) de productes agroalimentaris ecològics 2003-2007.

Font: Memòria 2007 CBPAE

Activitats industrials	2006	2007
Almanzara y/o envasadores d'olis	5	6
Bodegues embotelladores de vi i caves	11	9
Manipulació i envasat de productes hortícoles frescs	3	6
Conserves, semiconserves i suc	6	4
Espècies, aromàtiques i medicinals	1	1
Panificació i pastes alimentàries	8	8
Galetes, confiteria i pastisseria	0	8
Manipulació i envasat de fruits secs	4	4
Manipulació i envasats de grans	1	
Preparats alimentàries	3	1
Altres	24	
Total	66	47

TAULA 13.XVII. Activitats industrials en Agricultura Ecològica a les Illes Balears (2005)

Font: Dades del Ministeri d'Agricultura i Pesca¹²

Un altre dels temes importants és el de les **races i varietats vegetals autòctones**. Malgrat no estar ni directament ni necessàriament relacionat amb l'agricultura ecològica, la conservació de les races pròpies de les Balears i la divulgació d'aquesta riquesa entre la ciutadania, ha de ser paral·lela als esforços de produir aliments seguint les tècniques ecològiques. Les dues tasques comparteixen una base comuna, com pot ser l'ús de les varietats i races pròpies de cada zona que estan més ben adaptades a les condicions climàtiques i ser més resistents a plagues i malalties. La informació sobre aquestes races i varietats apareix al capítol de Biodiversitat (6.3.3., 6.3.4., 6.5.9., 6.5.10.).

¹² <http://www.mapa.es/ministerio/pags/hechosyfiguras/espanol/pdf/19.pdf> . (Annex)
<http://www.mapa.es/alimentacion/pags/ecologica/pdf/2007.pdf>

13.4 NORMATIVA I PLANS D'ACCIÓ

13.4.1 NORMATIVA COMUNITÀRIA

El **Reglament (CEE) 2092/91** i el **Reglament CE 1804/99** són les primeres normatives bàsiques sobre la producció agrícola ecològica a nivell europeu però d'aplicació autonòmica a l'Estat Espanyol. El primer en principi regulava la producció de vegetals, a més de les eines bàsiques de control, les importacions, l'etiquetat, les normes de producció... mentre que el segon ampliava el reglament a la ramaderia.

Una de les fites fonamentals a nivell europeu ha estat la creació d'un logotip comú en l'àmbit europeu al mes de març de 2000. Això implica disposar d'una imatge fàcilment identificable a nivell comunitari i suposa també el reconeixement d'una sèrie de criteris unificats¹³ per a tots els països membres, ja que segons la normativa vigent un producte només pot aconseguir aquest certificat si:

- el 95% dels ingredients (mínim) s'ha produït seguint les tècniques ecològiques;
- el producte compleix les disposicions fixades pel sistema de control oficial;
- el producte procedeix directament del productor o transformador i es presenta en un envàs segellat;
- el producte duu el nom del productor, elaborador o venedor, o el nom del codi de l'organisme d'inspecció.

El **Reglament (CE) 834/2007**¹⁴ del Consell sobre producció i etiquetat dels productes ecològics deroga el Reglament (CEE) 2092/91. Especifica els principis aplicables en matèria agrària i en la transformació d'aliments ecològics. Determina les normes de producció, per exemple prohibició de l'ús d'organismes modificats genèticament o radiacions ionitzants. Especifica normes per vegetals, algues, ramaderia, aqüicultura. També tracta el tema d'etiquetat i dels controls.

A més de les normatives específiques, en els darrers 3 anys s'han desenvolupat dos plans d'acció a destacar. El **Pla d'acció europeu pels aliments ecològics i l'Agricultura Ecològica** (2004)¹⁵ conté les noves iniciatives sobre la política comunitària en relació a l'agricultura ecològica, amb l'objectiu de fomentar la comercialització dels productes ecològics i a millorar els sistemes i les normes de qualitat, a través de 21 propostes concretes.

El Reglament CE 1698/2005, dona un marc a les ajudes al desenvolupament rural a través del Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural del 2007 al 2013, i a l'adopció de les directrius estratègiques de la UE per al desenvolupament rural a principis de 2006¹⁶

13.4.2 NORMATIVA ESTATAL

Aquesta imatge d'unió i de criteris comuns també es produeix a nivell de tot l'Estat, com ho posa de manifest el fet que la majoria de **consells reguladors**

¹³ http://ec.europa.eu/agriculture/qual/organic/logo/index_es.htm

¹⁴ [http://www.mapa.es/alimentacion/pags/ecologica/pdf/R\(CEE\)834-2007.pdf](http://www.mapa.es/alimentacion/pags/ecologica/pdf/R(CEE)834-2007.pdf)

¹⁵ http://ec.europa.eu/agriculture/qual/organic/plan/index_es.htm

¹⁶ http://www.ambientum.com/pdf/plan_integral.pdf

comparteixen un logotip que només presenta petites diferències per a cada una de les comunitats autònomes. La principal normativa és la següent:

- Reial Decret 1852/1993, pel que s'estableixen normes sobre la producció agrícola ecològica i la seva indicació en els productes agraris i alimentaris.
- Reial Decret 1614/2005, pel que es modifica el Reial Decret 1852/1993 pel que se estableixen normes sobre la producció agrícola ecològica i la seva indicació en els productes agraris i alimentaris.
  - Llei 30/2006, de llavors i plantes de viver i de recursos fitogenètics.
  - Llei Orgànica 16/2007, complementària de la Llei pel desenvolupament sostenible del medi rural.
  - Llei 45/2007, pel desenvolupament sostenible del medi rural.

Finalment, també cal destacar el Reial Decret 1614/2005 que va entrar en vigor durant gener del 2006, el qual va servir per posar fi a l'ús indiscriminat i incontrolat de termes com "biològic", "orgànic" i "bio" per empreses i productes sense res a veure amb la producció ecològica regulada¹⁷.

El Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació ha desenvolupat el **Pla Integral d'actuacions per al foment de l'Agricultura Ecològica (2004-2006)**¹⁸, presentat a l'any 2003. Els seus principals objectius són:

- el foment i la divulgació de la producció i de l'elaboració de productes ecològics
- la millora del sistema de comercialització,
- la promoció de formació per als que estan implicats en aquest camp
- la potenciació dels mecanismes de control i l'augment del coneixement relacionat amb l'agricultura ecològica a través de diferents línies d'investigació.

13.4.3 NORMATIVA AUTONÒMICA

No hi ha normativa en l'àmbit autonòmic, només aquella que afecta als organismes modificats genèticament: Decret 66/2007, pel que s'estableix l'organització i competències en matèria d'utilització confinada i d'alliberament voluntari d'Organismes Modificats Genèticament (OMG) i es crea i regula el Registre d'Organismes Modificats Genèticament en la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

13.4.4 COMPETÈNCIES I ACTIVITATS

A partir del Reial Decret 1852/93 es crea la Comissió Reguladora d'Agricultura Ecològica, la qual esdevé un punt de trobada per a l'assessorament de les administracions autonòmiques, dels consumidors i dels agents productors¹⁹.

El control i la certificació dels productes és realitzat pels consells o comitès d'Agricultura Ecològica autonòmics. Aquests exerceixen les funcions de control i inspecció dels operadors inscrits. En el cas de Balears, aquest rep el nom de **Consell Balear de Producció Agrària Ecològica (CBPAE)**

¹⁷ <http://www.mapa.es/ministerio/pags/hechosy cifras/espanol/pdf/19.pdf>

¹⁸ http://www.agroecologia.net/estadisticas%20ae/plan_estrategico_ae_mapa_04-06.pdf

¹⁹ <http://www.mapa.es/ca/alimentacion/pags/ecologica/introduccion.htm>

El CBPAE depèn de la Conselleria d'Agricultura i Pesca del Govern de les Illes Balears; va ser creat a l'any 1994 (Decret 99/94 de 21 de setembre). La seva principal funció és assessorar productors i empreses, dur a terme tasques de control i garantir els productes produïts de forma ecològica i afavorir la seva comercialització i promoció.

Els **productes no transformats** que queden regulats a través del CBPAE són: fruita, hortalissa, *Aloe vera*, herbes medicinals i aromàtiques, olives, raïm, ametlles, garroves, llegums, cereals, cítrics, carn de pollastre / porcella / mè i ous²⁰ ..

Els **productes transformats** regulats són: pa, pastissos, farina de garrova, formatge, iogurt, sobrassada, vi, salses, gelats, hamburgueses vegetals, cuinats de llegums, maioneses vegetals, vinagre, olives salades, envinagrats, confitures, suc, patés vegetals i croquetes vegetals.

El CBPAE ofereix, dins el servei d'assessorament i informació, la possibilitat de consultar llibres i revistes i de participar en cursos de formació. Algunes de les activitats²¹ realitzades durant els anys 2006-2007 són:

- Jornades d'Agricultura i Alimentació
- Cursos de Formació: tomàtiga de ramallet, fructicultura ecològica, ramaderia de boví de llet ecològica, adobat i fertilització, horticultura ecològica, agricultura biodinàmica, - agricultura ecològica, cultiu ecològic del garrover i de l'ametler, curs de protecció de cultius hortícoles,...
- Assistència a fires locals, nacional i internacionals.

La divulgació d'aquest tipus d'activitats no es limita a l'àmbit de les Illes Balears, de forma que també posa en coneixement dels interessats les dutes a terme per altres institucions i entitats autonòmiques com la Cooperativa de Consumidors Agrohoritzontal o l'Associació d'Estudis Geobiològics, Vida Sana, Cenfor CAAE (Centre de formació d'Agricultura Ecològica del grup del Comité Andalus d'Agricultura Ecològica) i universitats estatals.

Existeix també un servei de disponibilitat de llavors per als productors i es facilita l'accés dels productors a fitosanitaris subvencionats.

Finalment, entre els altres temes tractats per el CBPAE, cal destacar el seu recolzament en els darrers anys a la declaració d'espais lliures de transgènics, com és el cas de Menorca i Esporles. També ha estat el principal impulsor o un dels participants destacats en fires a nivell autonòmic: fires alternatives o de Productes Agraris Ecològics.

Existeixen a més, a nivell d'Illes, **associacions de productors i consumidors ecològics**, que pretenen aglutinar els operadors, sumar esforços per a promocionar l'agricultura ecològica, organitzar cursos i conferències i facilitar la comercialització dels productes. Aquestes associacions s'han posat en marxa a cada illa: APAEMA (Associació de la Producció Agrària Ecològica de Mallorca, creada en el 2006), APAEM (Associació de Productors d'Agricultura Ecològica de Menorca) i l'Associació de Productors Ecològics d'Eivissa i Formentera (des del 2003)²².

²⁰ <http://www.cbpaee.org/>

²¹ <http://www.cbpaee.org/publicacions.php?pag=1> ,
http://www.cbpaee.org/dades/boletin19_105.pdf

²² Enric Navarro com. Pers., www.apaem.menorca.es

Precisament una de les tasques promogudes per les associacions de productors i consumidors ecològics és la de recuperar i multiplicar llavors de les varietats vegetals balears. Per aquesta raó, estan treballant en l'elaboració de fitxes i llistes amb informació agronòmica i s'han posat en marxa bancs de llavors, a més de les accions de promoció i formació entre els usuaris interessats²³.

En l'àmbit estatal, un dels organismes de referència és la **Societat Espanyola d'Agricultura Ecològica**, la principal funció de la qual és unir i conjugar els interessos dels agricultors, tècnics, científics i altres persones interessades a nivell nacional. Entre les funcions que duu a terme, organitza congressos i jornades, disposa d'un servei de publicacions i manté convenis amb diferents entitats i associacions relacionades amb l'Agricultura Ecològica²⁴.

En els darrers anys, el **Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació** ha duit a terme una sèrie d'actuacions destinades a la promoció dels productes ecològics, com la campanya llançada durant el novembre del 2006 i com la celebració durant el maig de l'any 2005 de les Jornades de Reflexió i Debat sobre la Producció Ecològica a Espanya. A partir de les reflexions sorgides durant les citades jornades, es van posar les bases del nou **Pla Integral de Actuacions per al Foment de l'Agricultura Ecològica 2007-2010**. A més durant el 2006 també s'han firmat convenis marc de col·laboració entre el MAPA i la SEAE, Interseco i FEPECO (per a dur a terme actuacions entre els anys 2007 i 2009); desenvolupament d'una sèrie d'estudis amb institucions dedicades a la investigació; firma d'un acord entre el MAPA i l'Institut de Comerç Exterior (ICEX) per al foment de la comercialització a l'estranger de productes ecològics (entre altres); participació en fires internacionals; i, finalment, subvencions a entitats ecològiques i manteniment del programa plurianual de formació²⁵.

²³ www.apaem.menorca.es i <http://www.cbpaee.org/>. Com. Pers. Enric Navarro de Pitiüses.

²⁴ <http://www.agroecologia.net/SEAE/>

²⁵ http://www.ambientum.com/pdf/plan_integral.pdf